

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

ANALÝZA BANKOVÉHO SEKTORA Z HĽADISKA OBOZRETNOSTI NA MAKROÚROVNI

3. Q
2011

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

ANALÝZA BANKOVÉHO SEKTORA Z HĽADISKA OBOZRETNOSTI NA MAKROÚROVNI

TRETÍ ŠTVRTĽOK 2011

Cieľom predkladanej analýzy bankového sektora z hľadiska obozretnosti na makroúrovni je poskytnúť súhrnný pohľad na vývoj v bankovom sektore z pohľadu vývoja rizík ako aj trendov. Analýza hodnotí riziká v bankách z pohľadu vývoja v externom prostredí, resp. reálnej ekonomiky, a taktiež z pohľadu trendov v samotnom bankovom sektore. Vzhľadom na užšie prepojenie vývoja v bankách na trendy v reálnej ekonomike je cieľom analýzy skoré identifikovanie možných nerovnováh v bankom sektore.

Analýza nezohľadňuje aktivity Útvaru dohľadu nad finančným trhom pri výkone dohľadu nad jednotlivými bankami a pobočkami zahraničných bánk.

1. Zhrnutie	3
2. Makroekonomický vývoj z pohľadu stability bankového sektora	4
3. Trendy a riziká v slovenskom bankovom sektore	11
4. Finančná pozícia bankového sektora	18

Zoznam grafov

Graf 1 Vývoj predikcií rastu HDP na rok 2012 pre vybrané ekonomiky	4
Graf 2 Indexy PMI v priemysle a službách pre vybrané ekonomiky	4
Graf 3 Vybrané indikátory ekonomického sentimentu a spotrebiteľskej dôvery	5
Graf 4 Spotrebiteľská inflácia vo vybraných ekonomikách	5
Graf 5 Volatilita akciových indexov	7
Graf 6 Spready 10-ročných štátnych dlhopisov so zvýšeným rizikom	7
Graf 7 Ukazovatele stresu v bankovom sektore.....	8
Graf 8 Vývoj cien akcií európskych bánk v porovnaní s celkovým indexom.....	8
Graf 9 Porovnanie výnosov 5-ročných štátnych dlhopisov vybraných krajín eurozóny.....	10
Graf 10 Porovnanie 5-ročných kreditných spreadov vybraných krajín eurozóny oproti Nemecku	10
Graf 11 Objem poskytnutých úverov podnikom.....	11
Graf 12 Medziročné zmeny objemu poskytnutých úverov podnikom podľa odvetví.....	11
Graf 13 Tržby podnikov podľa odvetví.....	12
Graf 14 Indikátory ekonomického sentimentu vo vybraných odvetviach.....	12
Graf 15 Komerčné nehnuteľnosti - kancelársky segment	13
Graf 16 Komerčné nehnuteľnosti - rezidenčný segment.....	13
Graf 17 Kvalita portfólia podnikových úverov.....	14
Graf 18 Zlyhané úvery vo vybraných podnikových odvetviach.....	14
Graf 19 Distribúcia nových úverov na nehnuteľnosti podľa fixácie a ich celkový objem.....	14
Graf 20 Úrokové sadzby na nové a existujúce úvery na nehnuteľnosti	14
Graf 21 Prírastky zlyhaných úverov a podiely zlyhaných úverov na celkovom objeme podľa typu úveru	15
Graf 22 Porovnanie úrokových spreadov na úvery zabezpečené nehnuteľnosťami na Slovensku a v okolitých krajinách	15
Graf 23 Priemerné úrokové sadzby na vklady podľa dĺžky viazanosti.....	16
Graf 24 Presun prostriedkov retailu z fondov kolektívneho investovania na termínované vklady	16
Graf 25 Úrokové sadzby na domácom medzibankovom trhu	17
Graf 26 Podiel dlhopisov vybraných krajín na celkovom nominálnom objeme nakúpených dlhopisov.....	17
Graf 27 Vybrané položky ziskovosti bankového sektora.....	18
Graf 28 Úrokové rozpätie bánk podľa sektorov.....	18
Graf 29 Medziročné zmeny v ziskovosti bankového sektora v jednotlivých mesiacoch.....	18
Graf 30 Objem zlyhaných úverov a nákladov na znehodnotenie úverov	18

1. ZHRNUTIE

Vývoj v treťom štvrtroku 2011 nepriniesol zásadné zmeny v správaní sa domácich bánk. Mierne sa spomalilo úverovanie sektora domácností. Úvery na bývanie, ktoré na konci prvého polroka 2011 zaznamenávali výrazné prírastky, rástli v treťom štvrtroku už pomalším tempom. Dôvodov bolo viacero, ale významne k tomu prispela sezónnosť, ktorá sa tradične prejavuje nižším objemom poskytnutých úverov v tomto období. Klienti bánk v treťom štvrtroku už pocítili aj nárast úrokových sadzieb, čo tiež negatívne ovplyvnilo celkový dopyt po úveroch.

Financovanie podnikov zo strany bánk naďalej rástlo. Nemá však plošný charakter, ktorý by bol nasmerovaný na všetky sektory, ale je koncentrované iba vo vybraných sektoroch. Naďalej tak pri financovaní podnikového sektora môžeme hovoriť o opatrnosti, či už zo strany podnikov alebo bánk.

V porovnaní s prvým polrokom 2011 zaznamenali banky niekoľko zmien aj vo vývoji ziskovosti. Samotný zisk medziročne rástol, ale spomalilo sa tempo nárastu. Kým ešte na konci prvého polroka 2011 zaznamenali banky medziročný nárast zisku o takmer 80%, v septembri bol tento ukazovateľ na úrovni 50%. Spomalenie bolo do veľkej miery ovplyvnené nižším rastom úrokových príjmov, ktoré boli determinované jednak rastom objemu a aj nákladovosti vkladov, ale tiež pokračujúcou vyššou mierou konkurencie, ako na strane vkladov tak aj úverov domácnostiam. V porovnaní s prvým polrokom 2011 v bankovom sektore vzrástli aj náklady na znehodnotenie úverov a viaceré banky zaznamenali pokles príjmov alebo straty z obchodovania.

V treťom štvrtroku 2011 sa čiastočne zmenili trendy vo vývoji kvality úverových portfólií. Kým v priebehu prvého polroka prírastky zlyhaných úverov pri úveroch domácnostiam alebo podnikom mali klesajúci trend, v treťom štvrtroku zaznamenali banky výraznejší nárast nákladov na kreditné riziko.

Samotné vyhliadky pre ďalší vývoj kreditného rizika v bankách sú podobne ako vo väčšine krajín EÚ negatívne. Ekonomický rast bol prehodnotený smerom nadol na Slovensku ako aj vo väčšine významných ekonomík. Indikátory ekonomickej aktivity a sentimentu naznačujú skôr negatívny výhľad pre budúci vývoj. Negatívne trendy je možné očakávať aj v oblasti zamestnanosti.

Podstatným bude ďalší vývoj dlhovej krízy v eurozóne, ktorá v súčasnosti má výrazný systémový charakter. Riziko dlhových cenných papierov vybraných štátov negatívne ovplyvňuje viaceré oblasti finančného systému ako aj perspektívu ekonomického rastu v eurozóne a vo svete.

2. MAKROEKONOMICKÝ VÝVOJ Z POHLADU STABILITY BANKOVÉHO SEKTORA

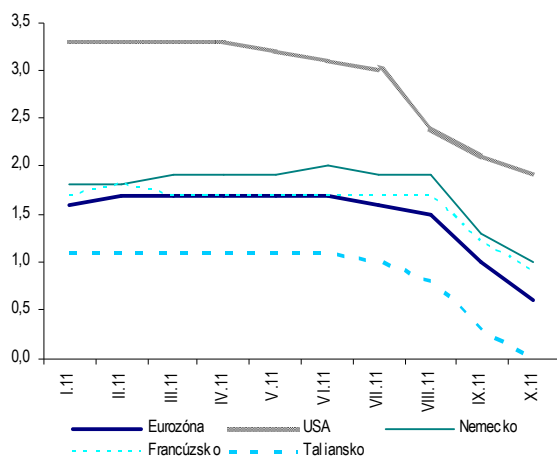
Zhoršenie ekonomických vyhládok najmä v rozvinutých krajinách

Makroekonomický výhľad pre Európu a USA, a tým nepriamo aj pre zvyšok sveta, bol počas posledných mesiacov výrazne negatívne prehodnotený. Predpovede rastu HDP pre druhý polrok 2011 a rok 2012 boli na základe nových prichádzajúcich informácií opakovane zrevidované smerom nadol. Príčiny tohto vývoja treba v čoraz väčšej miere hľadať na strane dlhovej krízy v eurozóne, ktorá pôsobí destabilizujúco na finančné trhy a viacerými kanálmi nepriaznivo vplýva aj na makroekonomickú situáciu.

Eurozóna na pokraji recesie v dôsledku eskalujúcej dlhovej krízy

Asi v najkomplikovanejšej pozícii z ekonomického hľadiska sa nachádza eurozóna, ktorá je zdrojom, a teda aj epicentrom dlhovej krízy štátov. Podľa predbežných údajov o raste hrubého domáceho produktu v treťom štvrtroku 2011, ekonomika eurozóny zvýšila svoju výkonnosť na úrovni iba 0,8 % analizovane. Navyše v závere roka sa skôr očakáva ešte ďalšie zhoršenie situácie. Poukazuje na to aj dvojica indexov PMI (Purchasing Manager Index), ktoré sa radia medzi najbežnejšie používané a najspoľahlivejšie indikátory ekonomickej aktivity. Obidva indexy, pre sektor priemyslu a služieb, majú už od mája klesajúci trend, ale čo je ešte podstatnejšie, už tri posledné mesiace (priemysel), resp. dva posledné mesiace (služby) ich hodnoty ležia pod hladinou 50, teda v pásme kontrakcie aktivity. Zlou správou pre eurozónu je, že hodnotu spoločných indexov PMI netlačia nadol iba periférne krajiny, ale zhoršenie pociťujú výrazne už aj ostatné členské štáty. V októbri klesla pod 50 aj hodnota nemeckého indikátora za priemysel.

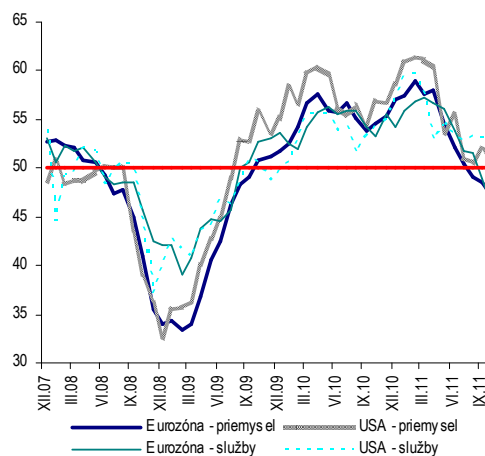
Graf 1 Vývoj predikcií rastu HDP na rok 2012 pre vybrané ekonomiky

Zdroj: Consensus Forecasts; London, Consensus Economics.

Na zvislej osi sú zobrazené konsenzuálne predikcie rastu HDP (mediánová hodnota spomedzi predikujúcich inštitúcií), zostavené v príslušnom mesiaci.

Graf 2 Indexy PMI v priemysle a službách pre vybrané ekonomiky

Zdroj: Bloomberg.

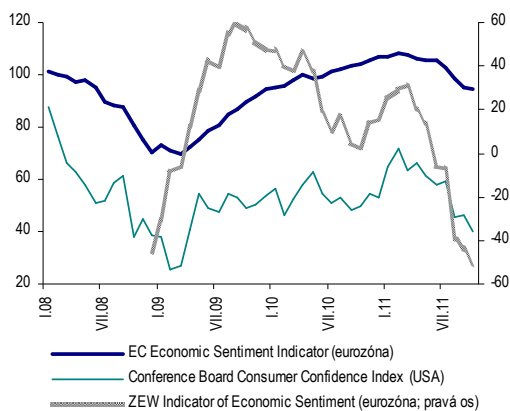
Prejavom slabej ekonomickej výkonnosti eurozóny je aj neschopnosť znižovať nezamestnanosť v regióne. Miera nezamestnanosti sa už od konca roka 2009 držala na prakticky nemennej úrovni 10 % a podľa najčerstvejších údajov za september 2011 ešte dokonca mierne stúpila na nové maximum v rámci tejto krízy (10,2 %). Nebyť Nemecka, ktoré

kompenzovalo pokles počtu zamestnaných v mnohých iných krajinách, obraz o nezamestnanosti v eurozóne by vyzeral ešte horšie.

Najzásadnejším faktorom, ktorý nepriaznivo ovplyvňuje ekonomický vývoj posledných mesiacov, je pokles dôvery ako na produkčnej tak na dopytovej strane hospodárstva, spôsobený primárne stupňujúcou sa dlhovou krízou v eurozóne. Hlavné indexy spotrebiteľskej dôvery a ekonomického sentimentu zaznamenali mohutný prepád predovšetkým v auguste, ale ich pokles pokračoval aj v septembri a októbri.

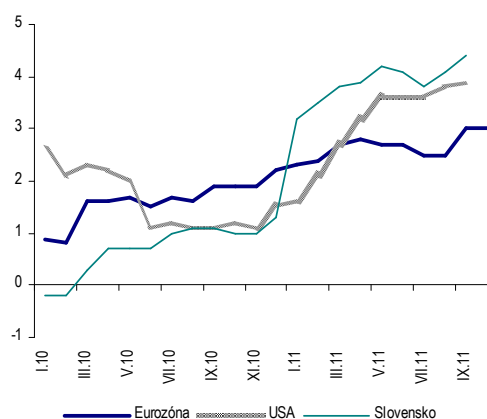
Napriek spomaľujúcej dynamike hospodárstva medziročná inflácia v eurozóne v septembri pomerne neočakávane vzrástla o pol percentuálneho bodu na 3,0 % a v októbri si toto tempo udržala. ECB však predpokladá, že v priebehu budúceho roku sa rast cien na pozadí oslabeného makroekonomického vývoja spomalí. Týmto spôsobom odôvodňuje aj zníženie základnej úrokovej sadzby o 25 bázických bodov na úroveň 1,25 %, ku ktorému pristúpila na začiatku novembra.

Graf 3 Vybrané indikátory ekonomického sentimentu a spotrebiteľskej dôvery

Zdroj: Bloomberg.

Graf 4 Spotrebiteľská inflácia vo vybraných ekonomikách

Zdroj: Eurostat, Bureau of labor Statistics.

USA v treťom štvrtroku s pomerne dobrou výkonnosťou; dlhodobější výhľad je však neistý

Zhoršeniu výkonnosti oproti pôvodným prognózam sa nevyhla ani ekonomika Spojených štátov. Najmä v júli vrcholila séria zlých správ o stave amerického hospodárstva, ktorá dokonca viedla k návratu dohadov o blížiacей sa druhej vlne recesie v krajine. Tieto sa však ukázali minimálne nateraz ako neopodstatnené, čo najlepšie dokumentuje údaj o raste HDP v treťom štvrtroku 2011. Ekonomika USA si totiž v tomto období oproti predošlému štvrtroku polepšila o 2,5 % anualizovane, čo stále značí pomalé tempo oživenia, ale vyvracia hrozbu negatívnej výkonnosti.

Detailnejší rozbor štruktúry rastu však napovedá, že z dlhodobějšíeho hľadiska čo i len udržanie takéhoto tempa môže byť problematické. Hlavným príspevkom k rastu ekonomiky v treťom štvrtroku bola spotreba domácností. Reálny disponibilný príjem domácností však v rovnakom čase klesol. Celý nárast spotreby bol teda prefinancovaný výlučne z úspor. Miera úspor tak klesla na dvojročné minimum. Udržateľnosť rastu spotreby je otázna aj vzhľadom na to, že spotrebiteľská dôvera je na úrovniach prelomu rokov 2008/2009, keď krajina zažívala recesiu. Okrem toho v porovnaní s neutrálnym vplyvom vládnych výdavkov v mesiacoch júl až september možno v strednodobom horizonte očakávať negatívny dopad rozpočtovej politiky, keďže aj USA s najväčšou pravdepodobnosťou čaká obdobie konsolidácie verejných financií.

Ďalší mierny nárast inflácie až na 3,9 %, nové maximum v rámci tohto hospodárskeho cyklu, bol v auguste a septembri zaznamenaný aj v USA. Vyššie tempo rastu cien komplikuje rozhodovanie centrálnej banky o prípadnom uvoľňovaní menovej politiky. Hoci Fed v poslednom období pripustil, že spomalenie americkej ekonomiky je trvalejšieho charakteru, neopakoval sa scenár spred roka, keď došlo k ohláseniu druhého kola kvantitatívneho uvoľňovania. Namiesto ďalšieho rozširovania svojej bilancie sa Fed najnovšie snaží stimulovať ekonomiku znižovaním dlhodobějších úrokových sadzieb nákupom dlhopisov s vyššou splatnosťou, ktorý je financovaný predajmi cenných papierov na kratšom konci výnosovej krivky.

Náznaky problémov v realitnom sektore v Číne

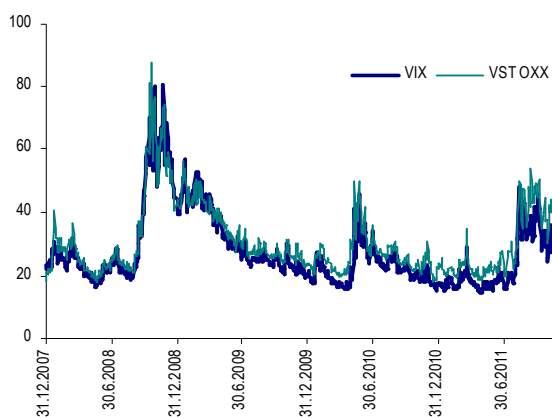
Popri Európe a USA bude mať na globálny ekonomický vývoj zásadný vplyv dianie v Číne. Sprísňovanie menovej politiky v krajine za posledný rok viedlo k poklesu hospodárskeho rastu v treťom štvrtroku na 9,1 %, minimum za dva roky. Tento pokles by sa však dal hodnotiť prevažne ako vítaný výsledok snahy o kontrolované ochladenie ekonomiky. Ani čínska ekonomika však nie je bez problémov. Veľkou hrozbou by bol kolaps v sektore nehnuteľností, ktorý vykazoval prvky cenovej bubliny. Vzhľadom na veľký podiel investícií do výstavby nehnuteľností na celkovom raste HDP, by náhla kontrakcia v tomto sektore predstavovala výrazný šok pre celé hospodárstvo Číny. V posledných mesiacoch sa začali množiť negatívne správy o problémoch s viacerými developerskými projektmi, kvôli nízkej predajnosti a lokálne sa vyskytli aj nezanedbateľné poklesy cien. Aj vzhľadom k sprísneniu menovej politiky majú viacerí (zatiaľ prevažne menší) investori problémy z refinancovaním svojich úverov. Ak by došlo k defaultom týchto dlžníkov vo väčšom rozsahu, bankový sektor by zaznamenal straty, čo by mohlo viesť k prudkému spomaleniu celkového úverového procesu. Horšia dostupnosť bankového financovania by vzhľadom na ekonomický model Číny z posledných rokov citeľným spôsobom ovplyvnila ekonomický rast krajiny.

Výrazný nárast volatility na finančných trhoch v posledných mesiacoch

Vývoj na finančných trhoch od začiatku druhého polroka 2011 je poznačený výraznými turbulenciami, predovšetkým v súvislosti s predlžujúcou sa a na intenzite naberajúcou dlhovou krízou v eurozóne. Na začiatku augusta došlo k prudkému nárastu nervozity účastníkov trhu, čo bolo sprevádzané prepadom cien akcií aj o viac ako 10 %. Hoci pokles akciových indexov v druhej polovici augusta a septembri nepokračoval, volatility ostala vysoká. Viaceré indikátory nervozity na finančných trhoch ešte pokračovali v miernom raste, nakoľko neistota ohľadom schopnosti vlád v eurozóne zabrániť nekontrolovanému presunu náklady z nesolventného Grécka na Španielsko a najmä Taliansko dominovala v rozhodovaní investorov.

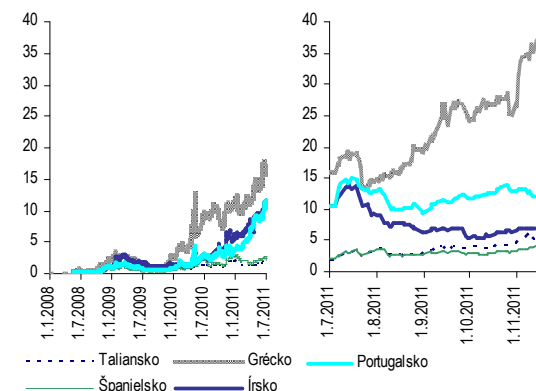
K určitému upokojeniu došlo v októbri. Svetové akciové indexy dokonca zaznamenali mesačné nárasty blížiac sa historickým maximám. Zlepšenie sentimentu účastníkov finančného trhu pramenilo z očakávaní, že zodpovedné orgány v eurozóne napokon pod tlakom okolností dospejú ku komplexnému riešeniu, ktoré by predstavovalo zlomový bod vo vývoji európskej dlhovej krízy. Kľúčovým okamihom mal byť summit lídrov EU na konci októbra, kde malo dôjsť k definitívnej dohode o tom, akú podobu by mala záchranná stratégia pre eurozónu. Dohoda obsahovala tri navzájom súvisiace opatrenia – uplatnenie haircutu vo výške 50 % na grécke štátne dlhopisy vo vlastníctve súkromných investorov, posilnenie kapitálu bánk v horizonte do 30.6.2012 a znásobenie finančnej kapacity EFSF (tzv. dočasného eurovalu) pomocou leveragingu. Po krátkej eufórii nasledujúcej po zverejnení výsledkov summitu sa však na finančné trhy opäť začal vracat negatívny sentiment odzrkadľujúci sklamanie investorov po detailnejšom zhodnotení navrhovaných opatrení. Celú situáciu ešte umocnil črtajúci sa politický kolaps v Grécku hroziaci nekontrolovaným defaultom.

Graf 5 Volatilita akciových indexov

Zdroj: Bloomberg.
Posledný údaj ku dňu 18.11.2011.

Graf 6 Spready 10-ročných štátnych dlhopisov so zvýšeným rizikom

Zdroj: Bloomberg.
Ľavá časť grafu zobrazuje obdobie od 1.1.2008 do 1.7.2011, pravá časť zobrazuje v detailnejšej mierke obdobie od 1.7.2011 do 18.11.2011

Rizikovosť štátnych dlhopisov krajín eurozóny sa ďalej zvyšovala

Z povahy krízy v eurozóne vyplýva, že medzi aktíva najviac zasiahnuté turbulenciami sa radili štátne dlhopisy krajín eurozóny so zhoršenou pozíciou verejných financií, perspektívou pomalého rastu, alebo krajiny s nedostatočným napredovaním v oblasti štrukturálnych reforiem, prípadne kombináciou predošlých rizikových faktorov. Ich výnosy do splatnosti dosiahli na začiatku augusta nové dlhodobé maximá a aj v ďalšom priebehu sa držali na výrazne zvýšených hladinách. Tento vývoj kopírovali aj spready na CDS kontrakty k týmto dlhopisom. Situáciu sa darilo držať v akceptovateľných medziach do veľkej miery iba vďaka intervenciám ECB na sekundárnom trhu, najmä v prospech talianskych a španielskych dlhopisov. Na začiatku novembra však ani zvýšené nákupy ECB nezabránili tomu, aby výnos do splatnosti talianskych štátnych dlhopisov prekročil dovtedajšie augustové maximum a dostal sa cez hranicu 6,5 %, čo už je okolo úrovne, keď Grécko, Írsko a Portugalsko zažiadali o finančnú asistenciu. Do polovice novembra dôvera investorov poklesla až do tej miery, že určitý výpredaj štátnych dlhopisov sa dotkol už aj členských krajín eurozóny s najvyšším ratingom, pričom jedinou výnimkou bolo Nemecko.

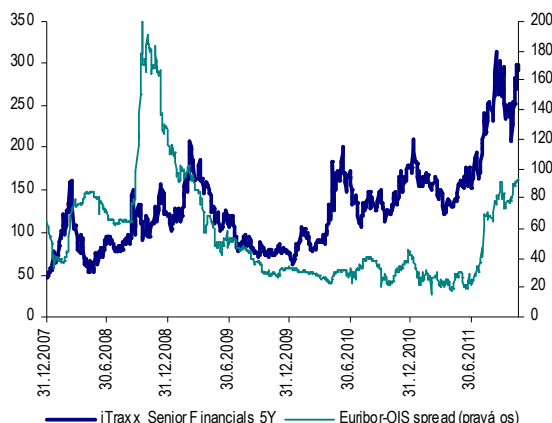
Dlhová kríza vážne ohrozuje stabilitu bankového sektora eurozóny

Klesajúca hodnota štátnych dlhopisov negatívne ovplyvňovala situáciu v bankovom sektore eurozóny. Riziková averzia na medzibankovom trhu sa zvýšila, čo vážne narušilo redistribúciu likvidity v systéme. Tento fakt dokumentuje zvýšenie Euribor-OIS spreadu na maximá za posledné viac ako dva roky, hoci v porovnaní s hodnotami prevládajúcimi po krachu banky Lehman Brothers je tento ukazovateľ v súčasnosti iba na polovičnej úrovni. Ďalším príznakom zhoršeného fungovania medzibankového trhu je zvyšovanie objemu prostriedkov ukladaných na overnight účty centrálnej banky. Viaceré banky by mali zásadné problémy so zabezpečením zdrojov, nebyť mimoriadnych podporných opatrení ECB. Tieto boli v poslednom období ešte ďalej rozšírené o opätovné zavedenie neobmedzených tendrov 6 a 12-mesačnej likvidity. Okrem toho ECB uzavrela dohodu s Fed-om, čím získala nástroj na podporu bankového sektora aj v oblasti dolárovej likvidity, ktorej dostupnosť sa tiež podstatne zhoršila.

Popri problémoch s likviditou však v bankovom systéme eurozóny vyvstáva aj otázka solventnosti niektorých bánk. Opodstatnenosť týchto obáv dokumentujú nedávne udalosti, ktoré viedli prakticky k znárodneniu belgickej bankovej skupiny Dexia. Na závažné problémy

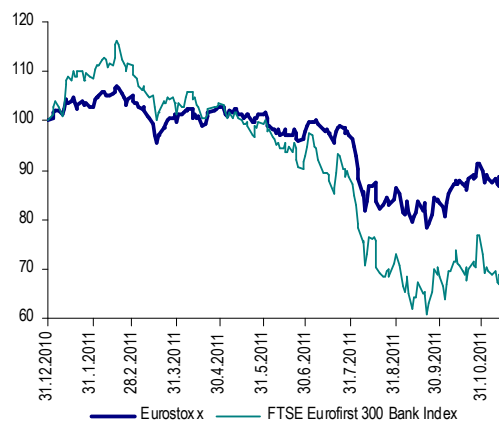
bankového sektora v eurozóne poukazujú aj ďalšie trhové ukazovatele. Ceny ich akcií klesli výraznejšie ako kompozitné indexy a index iTraxx Senior Financials vystúpil v septembri na svoje historické maximum a aj po následnej korekcii nadol v poslednom období stále signalizuje vysokú mieru rizika.

Graf 7 Ukazovatele stresu v bankovom sektore

Zdroj: Bloomberg.
Posledný údaj ku dňu 18.11.2011.

Graf 8 Vývoj cien akcií európskych bánk v porovnaní s celkovým indexom

Zdroj: Bloomberg.
31.12.2010 = 100
Posledný údaj ku dňu 18.11.2011.

Kreditné trhy v letných mesiacoch boli prakticky zatvorené

Napätie vo finančnom systéme sa prejavilo aj na kreditných trhoch. Emisia korporátnych dlhopisov (vrátane bankových) sa počas letných mesiacov takmer úplne zastavila, osobitne v eurozóne. Počnúc septembrom sú v tomto ohľade pozorovateľné aspoň mierne náznaky uvoľnenia situácie, keď sa podarilo uskutočniť niekoľko emisií. CDS spready hlavného korporátneho indexu v Európe (iTraxx Europe) sa ešte počas septembra blížili k historickému rekordu zaznamenanému po bankrote banky Lehman Brothers, ale najnovší trend tohto ukazovateľa je už mierne klesajúci.

Toky kapitálu vo svete presmerované do úzkeho spektra najmenej rizikových aktív

Celkovo toky kapitálu v posledných mesiacoch boli nasmerované do veľkej miery do štátnych dlhopisov vybraných nízko rizikových krajín (USA, Nemecko, Švajčiarsko, Japonsko). Dopyt po rizikových aktívach bol nízky. Výraznejšie sa začína prejavovať odliv prostriedkov z rozvíjajúcich sa krajín, ktoré minulý rok naopak zaznamenávali mohutný prílev kapitálu. Meny týchto krajín citeľne oslabujú. Presmerovanie finančných tokov v globálnej ekonomike a zároveň vyjadrenie očakávaní o spomalení hospodárskeho rastu sa odzrkadľuje aj v poklese cien komodít.

Box 1 Vývoj suverénneho rizika v eurozóne

Suverénne riziko, t. j. riziko znehodnotenia pohľadávok voči štátom, predstavuje v súčasnosti najväčšie riziko pre finančnú stabilitu eurozóny. Suverénne riziko sa najviac týka krajín, ktoré čelia pochybnostiam týkajúcim sa udržateľnosti ich fiškálnej politiky a makroekonomického vývoja, a ktoré sú zároveň kombinované s rizikom výrazných strát v bankovom sektore. Toto riziko počas uplynulých mesiacov výrazne vzrástlo, a to najmä z dvoch dôvodov.

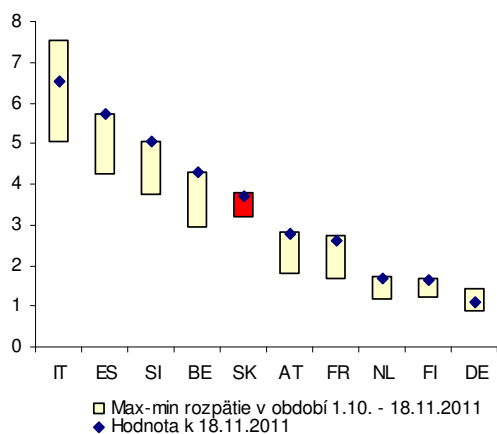
Prvým dôvodom je, že nárast neistoty na trhoch, a s tým súvisiacej rizikovej averzie účastníkov trhu, spôsobil prehĺbenie negatívnej spätnej väzby medzi zadlžením štátov, ekonomickým vývojom a situáciou v ich bankovom sektore. Banky, ktoré majú výraznejšie objemy expozícií voči rizikovejším štátom, sú vystavené podstatne horšiemu prístupu k zdrojom. To zvyšuje negatívny tlak na ich ziskovosť, ktorý spôsobuje nedôveru v bankový sektor, čo ďalej prehľbuje riziko jednotlivých štátov. Negatívne správy týkajúce sa makroekonomického vývoja navyše tiež zvyrazňujú obavy o udržateľnosť súčasnej výšky zadlženia viacerých štátov, vrátane niektorých veľkých ekonomík eurozóny. Jedným z hlavných faktorov je predovšetkým riziko politickej nestability, pričom obavy sa v takom prípade týkajú najmä dôveryhodnosti stanovených fiškálnych cieľov.

Druhým dôvodom nárastu rizika je zvýšenie prepojenosti fiškálneho vývoja jednotlivých štátov navzájom, minimálne podľa vnímania účastníkov trhu. Tá ešte viac prehľbuje systémový prvok dopadu dlhovej krízy naprieč eurozónou. Takýto vývoj môže viesť k nárastu nákladov na refinancovanie niektorých veľkých štátov eurozóny vyvolanému zvýšením kreditných spreadov. To však môže v konečnom dôsledku znamenať potrebu ďalšieho navýšenia príspevkov do EFSF, čo môže ešte viac spochybniť dosiahnuteľnosť plánov fiškálnej konsolidácie.

Suverénne riziko sa v uplynulých mesiacoch prejavilo znížením ratingu viacerých krajín eurozóny, ktoré automaticky viedlo aj k zhoršeniu ratingového hodnotenia bankových inštitúcií v danom štáte. Zároveň rástli rizikové prirážky viacerých krajín, a to vrátane tých, ktoré ešte počas prvého polroka neboli vnímané ako krajiny s výraznejším rizikom. Vzrástli aj kreditné prirážky dlhopisov emitovaných EFSF. Popri extrémnom náraste kreditných spreadov gréckych dlhopisov rástli predovšetkým spready portugalských dlhopisov. Írske dlhopisy, ktoré boli počas prvého polroka považované za rizikové, zaznamenali naopak skôr pozitívny vývoj, aj keď stále sú pokladané za jedny z najrizikovejších štátnych dlhopisov v rámci eurozóny. Ako už bolo uvedené vyššie, systémové riziko sa prenieslo aj do viacerých iných štátov eurozóny, ktoré na základe vývoja do začiatku novembra možno rozdeliť do niekoľkých skupín. Prvú skupinu tvoria Taliansko, Španielsko a Slovinsko, teda krajiny, ktoré zaznamenali výraznejší rast spreadov už počas letných mesiacov. Najväčšie obavy predstavuje najmä vývoj v Taliansku, keďže potenciál ostatných krajín spolupracovať na prípadnej záchrane talianskej ekonomiky je vnímaný ako nedostatočný. Druhú skupinu predstavovalo Belgicko a Slovensko, ktoré zaznamenali relatívne vyššiu úroveň kreditných spreadov sprevádzanú ďalším nárastom, najmä počas uplynulého týždňa. Ďalšiu skupinu tvoria Francúzsko a Rakúsko. Hoci tieto krajiny majú stále najvyšší rating od najvýznamnejších ratingových agentúr, aj tu bolo možné od júla zaznamenať nárast kreditných spreadov v porovnaní s Nemeckom, ktorý navyše v uplynulom týždni zaznamenal pomerne výraznú akceleráciu. V ostatné krajiny eurozóny s najvyšším ratingom (Fínsko, Holansko, Nemecko) boli spready stabilné až do začiatku novembra, spready Fínska a Holandska oproti Nemecku však tiež v uplynulom týždni mierne vzrástli.

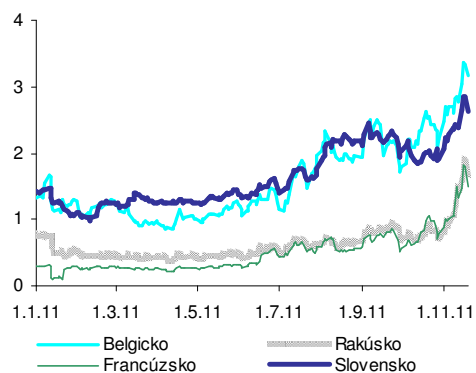
Uvedený vývoj dokumentuje výrazný potenciál možného systémového dopadu dlhovej krízy na väčšinu štátov eurozóny, a to vrátane Slovenska. Toto riziko sa môže prejavíť v stratách bánk ako aj v negatívnom vývoji celkovej ekonomiky. Aktuálna politická situácia na Slovensku, ktorá môže vytvoriť negatívny tlak na dosiahnutie cieľov fiškálnej konsolidácie, môže ešte viac prispieť k zhoršeniu tohto dopadu.

Graf 9 Porovnanie výnosov 5-ročných štátnych dlhopisov vybraných krajín eurozóny

Zdroj: Bloomberg.
Hodnoty na zvislej osi sú v percentách.

Graf 10 Porovnanie 5-ročných kreditných spreadov vybraných krajín eurozóny oproti Nemecku

Zdroj: Bloomberg.
Hodnoty na zvislej osi sú v percentuálnych bodoch.

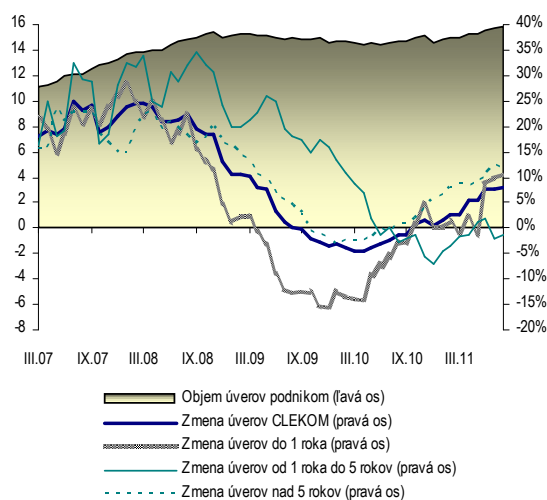
3. TRENDY A RIZIKÁ V SLOVENSKOM BANKOVOM SEKTORE

Nárast objemu poskytnutých úverov naďalej koncentrovaný vo vybraných odvetviach

Situácia v segmente úverov podnikom v treťom štvrťroku bola v mnohom podobná tej z prvej polovice roka 2011. Celkový zostatok úverov poskytnutých podnikom pokračoval v pomerne dynamickom rastovom trende. Medziročné tempo rastu sa však už ďalej nezrýchľovalo (hlavne vplyvom bázičného efektu) a zastabilizovalo sa okolo úrovne 8 %. Aj táto hodnota radí Slovensko na popredné miesta v rámci eurozóny.

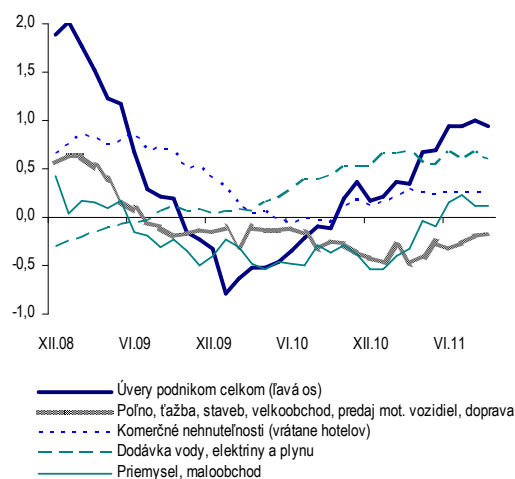
Zvýšenie objemu poskytnutých úverov v sledovanom období podnikom zaznamenala aj väčšina individuálnych bánk. Vo vybraných bankách však úverovanie podnikového sektora medziročne výrazne kleslo, na úrovni viac ako 15 %. Dynamika celkového zostatku úverov naprieč jednotlivými bankami v sektore bola v treťom štvrťroku heterogénnejšia ako v predošlom období.

Graf 11 Objem poskytnutých úverov podnikom

Zdroj: NBS.
Údaje na ľavej osi v mld. EUR.

Graf 12 Medziročné zmeny objemu poskytnutých úverov podnikom podľa odvetví

Zdroj: NBS.
Údaje v mld. EUR.

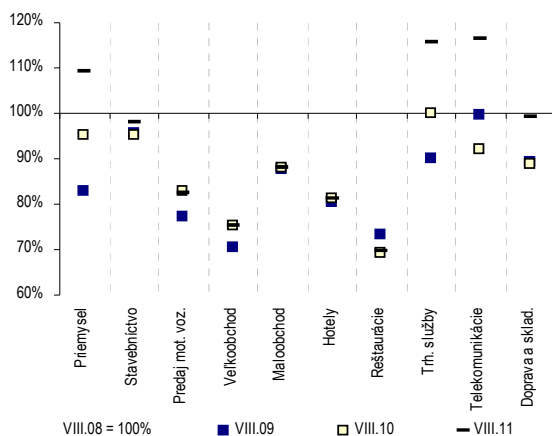
Podrobnejší pohľad na odvetvovú štruktúru vývoja objemu podnikových úverov však prezrádza, že prehnaný optimizmus ohľadom rastu úverovej aktivity, ktorý by mohli evokovať agregátne čísla, by nebol na mieste. Výrazná časť celkového nárastu zostatku úverov pripadala iba na dve odvetvia – energetiku a komerčné nehnuteľnosti, ktoré sú svojou podstatou značne špecifické. Náznak oživenia z hľadiska toku úverov sa v posledných mesiacoch ešte objavil v odvetví obchodu. Vystavenie bankového sektora voči ostatným „klasickým“ sektorom ekonomiky ako priemysel, stavebníctvo, či doprava a skladovanie však v treťom štvrťroku 2011 stagnovalo, alebo dokonca mierne klesalo. Aj medziročne každý z troch zmienovaných sektorov zaznamenal ku koncu septembra 2011 pokles objemu poskytnutých úverov.

Aktivita v mnohých odvetviach stále zaostáva za predkrízovými hodnotami

Príčiny pomerne slabšej úverovej aktivity s výnimkou vybraných odvetví sa nachádzajú ako na strane dopytu tak aj ponuky. Banky síce indikujú rastúci dopyt zo strany podnikov v posledných mesiacoch, ale zvyšovanie počtu žiadostí o úvery prebieha iba v limitovanom rozsahu. Makroekonomický vývoj na Slovensku bol v doterajšom priebehu roku 2011

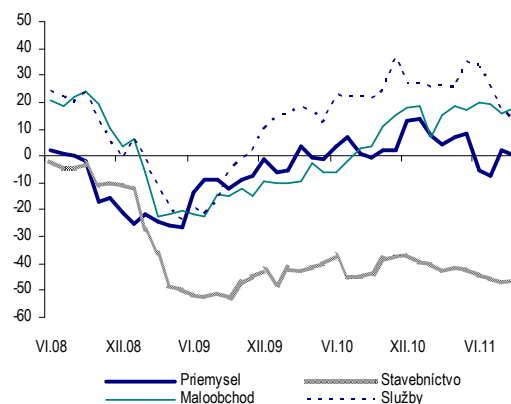
relatívne priaznivý, ale to ešte samo o sebe nie je postačujúca podmienka, ktorá by kladne vplývala na ochotu podnikov vo väčšej miere sa zadlžiť. Súčasný rast v podnikovom sektore totiž stále iba kompenzuje prepad z rokov 2008, resp. 2009. Aktivita vo väčšine podnikových odvetví, aproximovaná tržbami, je buď pod, alebo na úrovni roku 2008. Tržby v priemysle v priebehu roka 2011 prevýšili predkrízové maximá, ale toto konštatovanie zatiaľ neplatí pre využitie výrobných kapacít v odvetví. Navyše trend tohto ukazovateľa má v priebehu posledných štvrtrokov opäť čiastočne klesajúci charakter, čím sa Slovensko dostalo významnejšie pod priemer EÚ. Takéto okolnosti nevytvárajú dobré predpoklady pre výraznejšiu potrebu či už investičnej aktivity, alebo financovania bežnej činnosti podnikov, a teda pre plošnejšie naštartovanie úverového procesu v tomto segmente.

Graf 13 Tržby podnikov podľa odvetví

Zdroj: ŠÚ SR.

Graf 14 Indikátory ekonomického sentimentu vo vybraných odvetviach

Zdroj: ŠÚ SR.

Turbulencie v eurozóne negatívne vplyvajú na sentiment v podnikovom sektore na Slovensku

Okrem objektívnych veličín ako sú objem produkcie, alebo úroveň tržieb, na rozhodovanie podnikov o potrebe financovania z banky vplyva subjektívne vnímanie ekonomickej situácie a jej vyhliadok. Takéto hodnotenie prebieha na troch úrovniach – na úrovni odvetvia, celého slovenského hospodárstva a v neposlednom rade celej Európy. Kľúčovým negatívnym faktorom je v tomto smere dlhová kríza eurozóny, ktorá je zdrojom výrazných rizík a neistoty. Najmä pod vplyvom prehľujúcej sa krízy v eurozóne došlo v treťom štvrtroku k relatívne prudkému poklesu indexu ekonomického sentimentu pre SR a v rámci neho sa znížili hodnoty subindexov v sektoroch stavebníctva, maloobchodu a najmä služieb. Jedine subindex mapujúci sentiment v priemysle sa odpútal z takmer dvojročného minima a mierne vzrástol, ale jeho kumulatívna zmena za celý rok je jednoznačne negatívna. Strednodobé smerovanie slovenského hospodárstva, a teda situácia veľkej časti domácich podnikov, bude do značnej miery prostredníctvom exportu závisieť od ekonomického zdravia krajín, s ktorými má Slovensko najintenzívnejšiu obchodnú výmenu. Index podnikateľskej dôvery zostavený vážením indexov za jednotlivé krajiny podľa ich významu pre slovenský export so svojim klesajúcim trendom od druhého štvrtroka je jedným z včasných indikátorov potenciálne komplikovaného vývoja pre podnikový sektor na Slovensku do budúcnosti.

Pomerne prísne nastavenie úverových štandardov tiež pribrzdzuje úverovú aktivitu v segmente podnikov

Obmedzujúce faktory pre masívnejšie poskytovanie úverov podnikom boli prítomné aj na strane ponuky. Úverové štandardy na tento typ úverov boli v treťom štvrtroku sprísnené

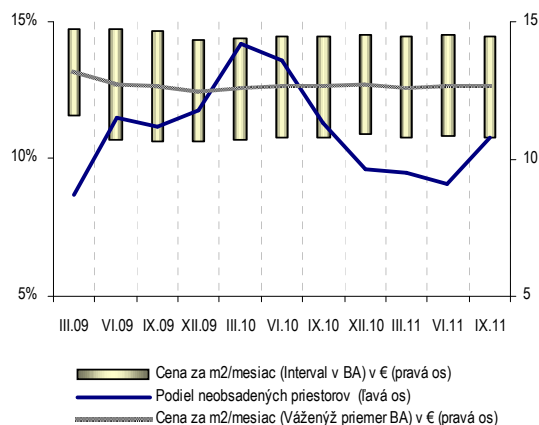
iba mierne, po tom, čo sa v predošlej časti roka prakticky nemenili, ale samotná úroveň štandardov je dosť konzervatívna vzhľadom na kumulatívne sprísnenie z minulosti. Banky sú stále výrazne opatrné pri schvaľovaní nových úverov, resp. konkrétne podmienky a parametre úverov sú nastavené prevažne prísne.

Sektor komerčných nehnuteľností bez zásadnejších zmien

Špecifickú pozornosť z dôvodu veľkosti vystavenia bánk aj koncentrácie si vyžaduje sektor komerčných nehnuteľností. V segmente kancelárskych priestorov bolo v Bratislave v treťom štvrtroku 2011 dokončených niekoľko projektov, ktoré rozšírili celkovú ponuku. Dopyt po moderných kancelárskych priestoroch ostal v porovnaní s prvým polrokom bez výraznejších zmien. Miera neobsadenosti, ktorá bola dlhodobejšie na zostupe, sa v mesiacoch júl až september zvýšila o 1,7 p. b. na 10,8 %. Vzhľadom na relatívne nízku ponuku, ktorá by sa mala dostať na trh v budúcnosti sa očakáva, že neobsadené priestory budú postupne absorbované. Priemerné ceny nájomného v nových kancelárskych projektoch sú konštantné už od konca roku 2009.

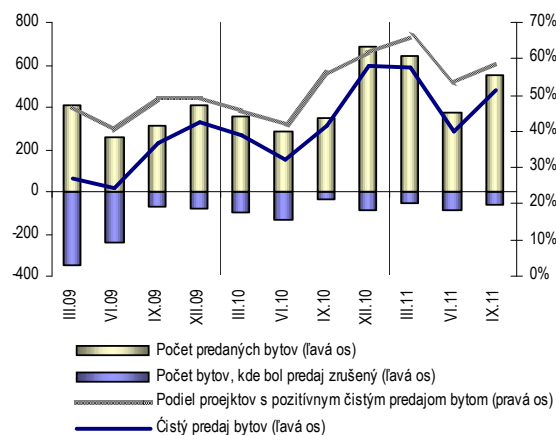
Pri rezidenčných nehnuteľnostiach pokračoval pozvoľný trend poklesu cien. Predajnosť bytov v rezidenčných projektoch sa vyvíjala pomerne pozitívne. Podiel projektov s pozitívnym čistým predajom bytov sa medziročne zvýšil.

Graf 15 Komerčné nehnuteľnosti - kancelársky segment

Zdroj: CB Richard Ellis.

Graf 16 Komerčné nehnuteľnosti - rezidenčný segment

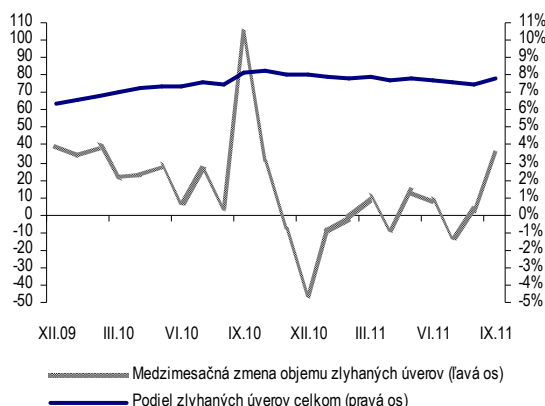

Zdroj: Lexxus.

Sektorový nárast objemu zlyhaných podnikových úverov koncentrovaný v malom počte bánk

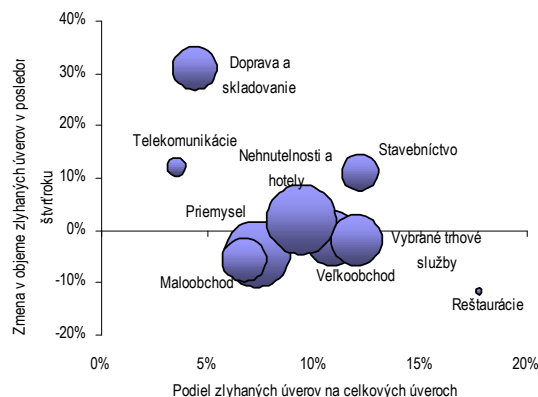
Kvalita portfólia podnikových úverov sa v treťom štvrtroku mierne zhoršila. Podiel zlyhaných úverov v sektore vzrástol na 7,8 %, po tom, čo v septembri došlo k zlyhaniu väčšieho objemu úverov. Zastavil sa tak trend klesajúcej miery zlyhaných úverov, ktorý pretrvával už od konca roku 2010. V podstate celý nárast objemu zlyhaných úverov v sledovanom období však ide na vrub troch bánk. Ostatným bankám v sektore sa kreditná kvalita portfólia meraná podielom zlyhaných úverov nemenila alebo čiastočne zlepšovala. Odvetvovo boli novo zlyhané úvery koncentrované v stavebníctve, doprave a skladovaní a komerčných nehnuteľnostiach.

Graf 17 Kvalita portfólia podnikových úverov

Zdroj: NBS.
 Údaje na pravej osi sú v mil. EUR

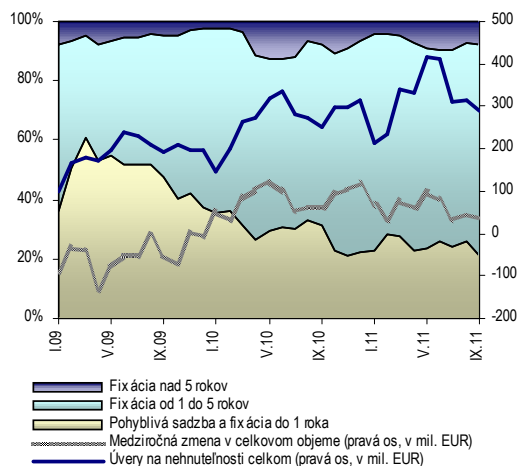
Graf 18 Zlyhané úvery vo vybraných podnikových odvetviach

Zdroj: NBS.
 Veľkosť bubliny značí podiel daného odvetvia na celkovom objeme úverov podnikom.

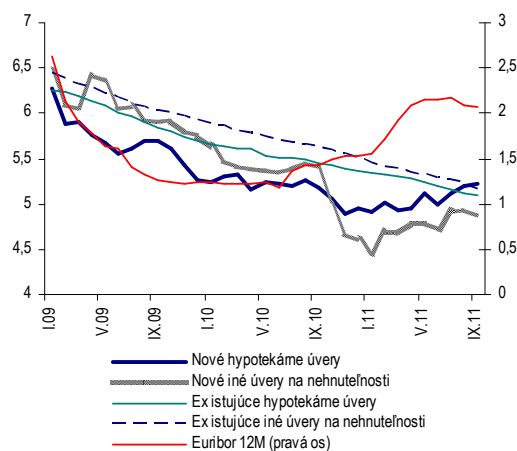
Klesal dopyt po nových úveroch na nehnuteľnosti

Graf 19 Distribúcia nových úverov na nehnuteľnosti podľa fixácie a ich celkový objem

Zdroj: NBS.
 Údaje na pravej osi sú v mil. EUR.

Graf 20 Úrokové sadzby na nové a existujúce úvery na nehnuteľnosti

Zdroj: NBS.
 Údaje v grafe sú v percentách.

Objemy nových úverov na nehnuteľnosti v treťom štvrtroku 2011 naďalej rástli, avšak medziročná zmena objemu nových úverov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi klesla. Čiastočne to bolo ovplyvnené aj výrazným medziročným rastom úverov na bývanie v treťom štvrtroku 2010, čo bolo dôsledkom nízkeho úverovania v krízovom roku 2009. Bez ohľadu na tento efekt, tempo úverovania sa v treťom štvrtroku 2011 znížilo. Podpísalo sa pod to viacero faktorov. V prvom rade je to klesajúci dopyt po nových úveroch zo strany klientov. Významný rast nových úverov, ktorý banky zaznamenávali od druhej polovice roka 2010 súvisel najmä s dopytom po úveroch na refinancovanie už existujúcich úverov, keďže priemerný úrok na nové úvery bol v posledných dvoch rokoch výrazne nižší v porovnaní s priemerným úrokom na existujúce úvery. Avšak rast úrokových sadzieb na nové úvery na nehnuteľnosti v posledných dvoch štvrtrokoch takmer odstránil tento rozdiel. Ak bude tento

trend aj naďalej pokračovať, tak refinancovanie úverov nebude také intenzívne a možno očakávať ďalší pokles na strane dopytu.

V posledných mesiacoch bol dopyt ovplyvnený aj očakávaniami obyvateľstva ohľadom celkovej hospodárskej situácie. Tie sa v tomto období zhoršovali. Nižší rast nových úverov v treťom štvrtroku 2011 bol pravdepodobne ovplyvnený aj vysokou koncentráciou dopytu v druhom štvrtroku 2011, čo vyústilo do vyčerpania dopytovej stránky.

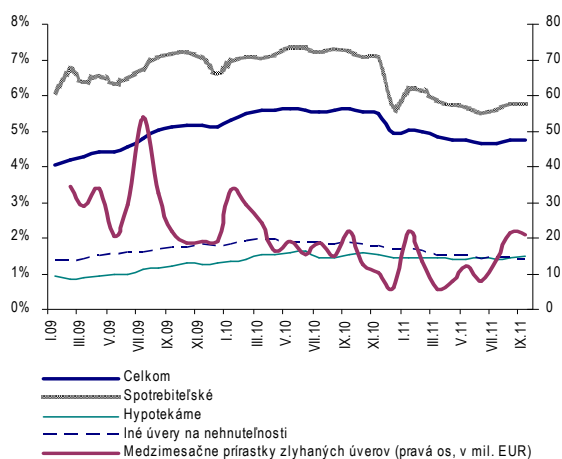
Zhoršenie kvality úverov domácnostiam

Zatiaľ čo vo väčšine mesiacov v priebehu prvého polroka 2011 mal vývoj prírastkov zlyhaných úverov skôr klesajúci trend, v treťom štvrtroku 2011 zaznamenali banky skôr rastové tendencie. K nárastu zlyhaní došlo najmä v spotrebiteľských úveroch. Vo vyššej miere, najmä v porovnaní s prvým polrokom 2011, zlyhávali aj hypotekárne a iné úvery na nehnuteľnosti.

Očakávania ohľadom kreditného rizika domácností sú negatívne, a to nie len v slovenskom bankovom sektore, ale aj v bankových sektoroch okolitých krajín. Za zvýšením kreditného rizika stojí vývoj vplývajúci faktorov, najmä rast úrokových sadzieb, ako aj očakávaný ekonomický pokles. Po výraznom raste indexu očakávanej zamestnanosti v priemysle, v posledných troch mesiacoch tento výrazne poklesol. Nie veľmi priaznivá je aj situácia vo vývoji reálnych miezd. V dôsledku zvýšenia inflácie (v septembri 2011 4,4%) došlo v prvom polroku 2011 v hospodárstve celoplošne k medziročnému zníženiu reálnych miezd o 3,22 %.

Zvýšené riziko sa už začalo prejavovať vo viacerých štátoch aj na úrokových spreadoch na úvery zabezpečené nehnuteľnosťami, ktoré buď prestali klesať alebo začali rásť.

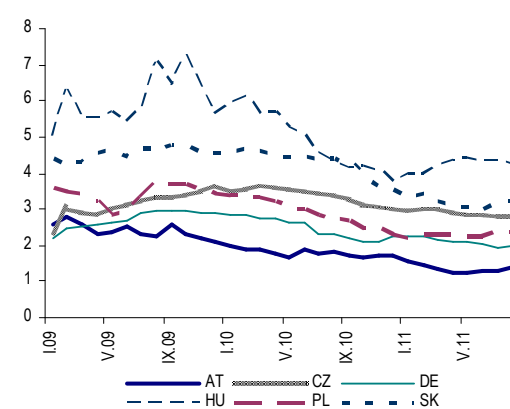
Graf 21 Prírastky zlyhaných úverov a podiely zlyhaných úverov na celkovom objeme podľa typu úveru

Zdroj: NBS.

Pozn.: Za každú skupinu úverov v každej banke sme za prírastok brali maximum z medzimesačného rozdielu a nuly, a následne agregovali za celý sektor.

Graf 22 Porovnanie úrokových spreadov na úvery zabezpečené nehnuteľnosťami na Slovensku a v okolitých krajinách

Zdroj: ECB.

Spread predstavuje rozdiel medzi úrokovou sadzbou na nové úvery a medzibankovou sadzbou na domácu menu.

Konkurenčný boj v termínovaných vkladoch posilnený odchodom retailu z fondov kolektívneho investovania

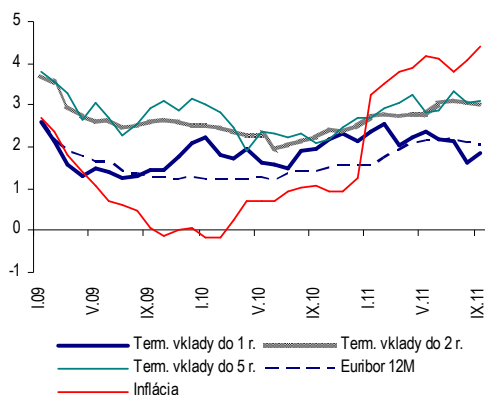
Objem vkladov retailu aj v treťom štvrtroku 2011 pokračoval v raste. Pod nárast sa podpísali najmä vklady na termínované účty, ktorých celkový objem, po poklese v rokoch

2009 a 2010, začal od januára 2011 rásť. Objem vkladov na netermínovaných účtoch v posledných mesiacoch naďalej stagnoval.

Naďalej pokračovali snahy o presúvanie prostriedkov z vkladov s kratšou viazanosťou do vkladov s dlhšou viazanosťou nad 1 rok. Z tohto dôvodu od druhého polroka 2010 pretrvávajú konkurenčný boj bánk o prostriedky klientov so zreteľom na ich viazanie, a to najmä ponukou atraktívnych výnosov. V tomto smere sú najaktívnejšie najmä stredné a menšie banky. V druhom a treťom štvrtroku 2011 boli tieto snahy zintenzívnené odchodom retailových klientov z fondov kolektívneho investovania, ktoré zaznamenali zníženie objemu aktív o takmer 300 mil. EUR.

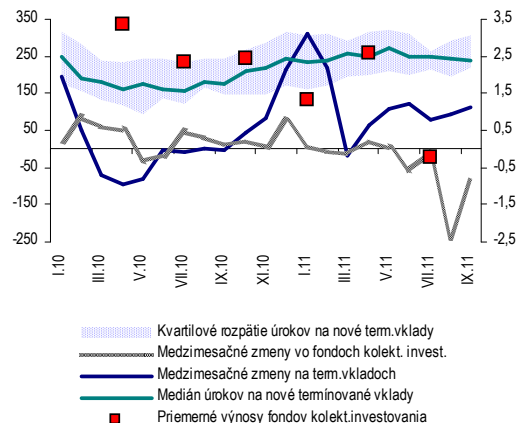
Aj napriek konkurencii na trhu retailových vkladov sú prostriedky na termínovaných účtoch z dôvodu vyššej inflácie znehodnocované, keď úrokové sadzby na viazanosti nad 1 rok sú v priemere o cca 1 p. b. pod úrovňou inflácie.

Graf 23 Priemerné úrokové sadzby na vklady podľa dĺžky viazanosti

Zdroj: NBS.
Údaje na ľavej osi sú v percentách.

Graf 24 Presun prostriedkov retailu z fondov kolektívneho investovania na termínované vklady

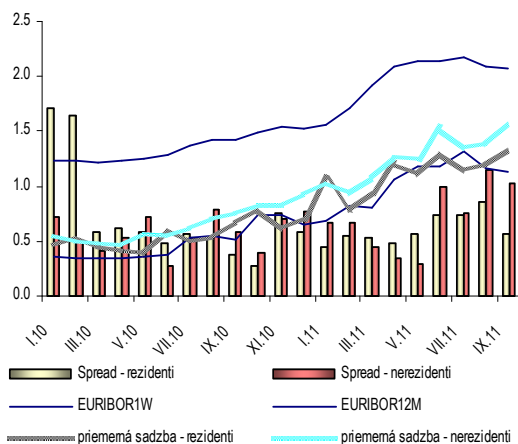
Zdroj: NBS.
Údaje na ľavej osi sú v mil. EUR.
Údaje na pravej osi sú v percentách.

Medzibankový trh v treťom štvrtroku 2011 bez výrazných zmien

Pomerne volatilný priebeh zaznamenali v treťom štvrtroku operácie so zahraničnými bankami, ktoré zároveň tvoria aj najväčšiu položku medzibankového trhu. Vo väčšine prípadov však išlo o kompenzáciu pohybov v ostatných volatilnejších zložkách na strane pasív, resp. boli pohyby sprevádzané takmer výlučne investíciami na medzibankovom trhu.

V treťom štvrtroku 2011, hlavne však ku koncu októbra, nastal mierny nárast objemu refinančných operácií s ECB. Sadzby na domácom medzibankovom trhu aj v treťom štvrtroku rástli v súlade s rastúcimi sadzbami EURIBORu. Aj keď rozdiely medzi najvyššími a najnižšími sadzbami v sledovanom období (najmä v auguste) mierne stúpili, ich výška bola ovplyvnená skôr poklesom minimálnej hodnoty priemernej sadzby ako nárastom maximálnej hodnoty.

Graf 25 Úrokové sadzby na domácom medzibankovom trhu

Zdroj: NBS.

Priemerná sadzba – nerezydenti označuje priemernú úrokovú sadzbu vypočítanú z medzibankových vkladov prijatých od nerezidentských bánk.

Priemerná sadzba – rezidenti označuje priemernú úrokovú sadzbu vypočítanú z medzibankových vkladov prijatých od rezidentských bánk.

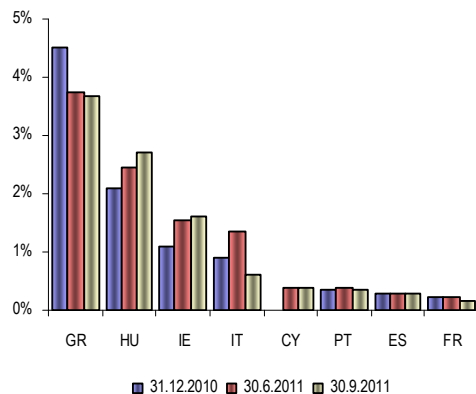
Úrokové sadzby sú vypočítané zo stavu ku koncu jednotlivých mesiacov z krátkodobých prijatých úverov a vkladov do 1 roka v EUR.

Sadzby boli vypočítané ako priemer vážený objemom jednotlivých obchodov.

Údaje o úrokových sadzbách sú v percentách.

Spready boli vypočítané ako rozdiel úrokovej sadzby banky s najväčšou priemernou sadzbou a banky s najmenšou sadzbou.

Graf 26 Podiel dlhopisov vybraných krajín na celkovom nominálnom objeme nakúpených dlhopisov

Zdroj: NBS.

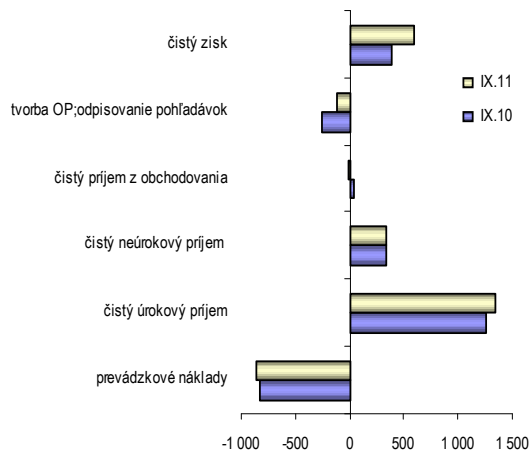
Investície do cenných papierov nezaznamenali v tretom štvrtroku výraznejšie zmeny

V priebehu júla až septembra mierne stúpol objem slovenských štátnych dlhopisov v portfóliách domácich bánk. Investície do zahraničných štátnych dlhopisov skôr stagnovali. Mierne sa zvýšil podiel dlhopisov emitovaných maďarskými, resp. írskymi vládami, resp. finančnými inštitúciami (príčom takmer 100 %-né zastúpenie majú naďalej štátne dlhopisy). Naopak, pokles zaznamenali grécke a talianske štátne dlhopisy.

4. FINANČNÁ POZÍCIA BANKOVÉHO SEKTORA

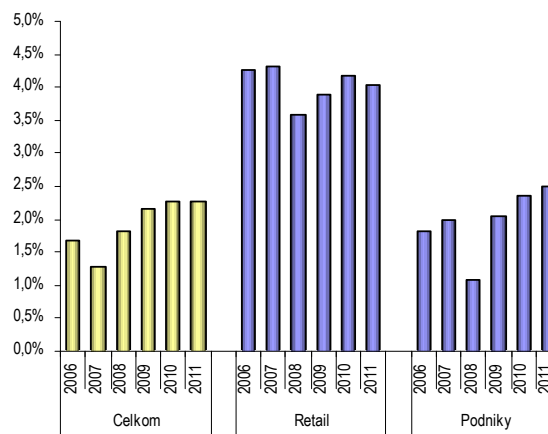
Medziročný rast ziskovosti sa spomalil

Graf 27 Vybrané položky ziskovosti bankového sektora

Zdroj: NBS.
Údaje sú v mil. EUR.

Graf 28 Úrokové rozpätie bánk podľa sektorov

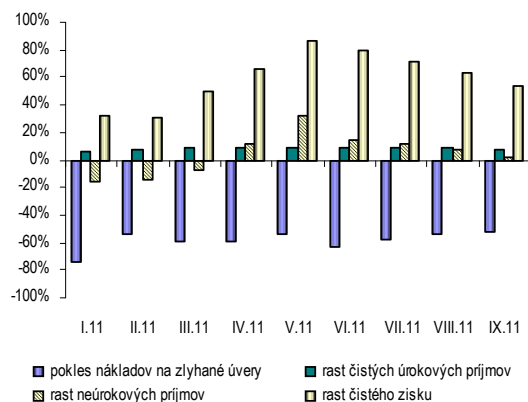

Zdroj: NBS.
Údaje vyjadrujú čisté úrokové rozpätie bánk z vybraného sektora vždy k septembru daného roka.

Ziskovosť bankového sektora sa aj v treťom štvrtroku 2011 vyvíjala pomerne pozitívne a dosiahla úroveň 591 mil. EUR. Medziročne to predstavuje nárast o približne 54%. Stratu zaznamenala iba jedna banka a sedem pobočiek zahraničných bánk.

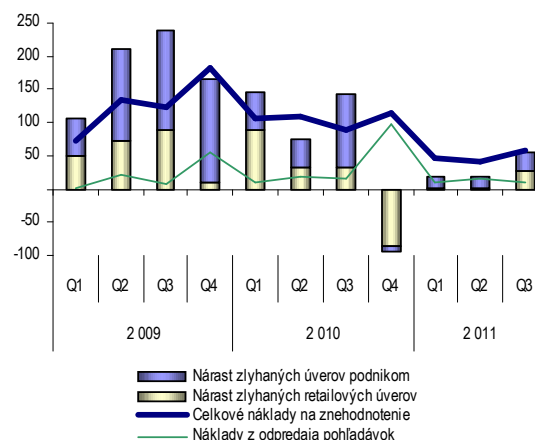
V porovnaní s vývojom ziskovosti v prvom polroku 2011 však bolo zaznamenané spomalenie v medziročnom raste ziskovosti, keď ešte v júni 2011 sektor zaznamenal takmer 80%-ný rast ziskovosti. Trend poklesu rastu ziskovosti alebo samotný medziročný pokles ziskovosti sa prejavil vo viacerých bankách.

Graf 29 Medziročné zmeny v ziskovosti bankového sektora v jednotlivých mesiacoch

Zdroj: NBS.
Údaje vyjadrujú medziročné zmeny vybraných položiek ziskovosti v jednotlivých mesiacoch roka 2011.

Graf 30 Objem zlyhaných úverov a nákladov na znehodnotenie úverov

Zdroj: NBS.
Údaje sú v mil. EUR.

Spomalenie sa zároveň prejavilo vo viacerých oblastiach ziskovosti. Nižšie tempo rastu zaznamenali banky pri čistých úrokových príjmoch. Dôvodom bol najmä pokračujúci rast objemu vkladov a s tým súvisiaci rast úrokových nákladov. Pomalší rast úrokových príjmov je tiež ovplyvnený konkurenciou na trhu úverov domácnostiam na bývanie.

Významnejší pokles rastu zaznamenali najmä príjmy z obchodovania. Najčastejšie banky zaznamenali negatívny vývoj pri preceňovaní dlhových cenných papierov, čo súvisí so zhoršovaním vývoja na trhu štátnych dlhopisov. Vybrané banky tiež zaznamenali straty z úrokových a kreditných derivátov.

Vzrástli náklady na znehodnotenie úverov

Výrazný rast ziskovosti v tomto roku je pozitívne ovplyvnený najmä minimálnym rastom nákladov na zlyhané úvery. Tie výrazne poklesli už v poslednom štvrtroku 2010, následne sa pohybovali na nízkych úrovniach aj v priebehu roka 2011. V treťom štvrtroku už bankový sektor zaznamenal mierne zvýšenie tempa rastu nákladov, pričom tento trend bol zaznamenaný vo viacerých bankách. Pravdepodobne však ide o dotváranie opravných položiek na úvery zlyhané v minulosti, prípadne o tvorbu opravných položiek, pri ktorých bolo zaznamenané zníženie kreditnej kvality, ale zatiaľ nie sú považované za zlyhané. Vo väčšine bánk totiž čistá tvorba opravných položiek za mesiace júl a august presahovala nárast objemu zlyhaných úverov.

Nárast primeranosti vlastných zdrojov

Celková priemerná hodnota ukazovateľa primeranosti vlastných zdrojov (priemer vážený objemom rizikovo-vážených aktív) sa počas tretieho štvrtroka mierne zvýšila z 12,7 % na 12,9 %. Zároveň sa mierne zlepšila kvalita vlastných zdrojov bánk. Podiel základných vlastných zdrojov (Tier I kapitálu) na celkovom objeme vlastných zdrojov mierne vzrástol z 91,1 % na 92,6 %. Priemerná hodnota ukazovateľa Tier I ratio tak vzrástla z 11,6 % na 11,9 %. K uvedenému nárastu prispel predovšetkým nárast vlastných zdrojov, a to najmä Tier I kapitálu, ktorý vzrástol o 3 %. Zároveň sa zlepšila celková kvalita kapitálu, keďže niektoré banky navýšili objem najkvalitnejšieho Core Tier I kapitálu (najmä základného imania a emisného ážia) pri súčasnom znížení iných, menej kvalitných položiek.

Objem rizikovo-vážených aktív nezaznamenal z hľadiska sektora ako celku výraznejšiu zmenu. Všetky banky plnili regulátorne stanovené požiadavky na výšku aj kvalitu vlastných zdrojov s istou rezervou. Hodnota ukazovateľa primeranosti vlastných zdrojov presahovala vo všetkých bankách 10 % (pričom minimálna úroveň je 8 %). Ukazovateľ Tier I ratio, ktorý vyjadruje podiel základných vlastných zdrojov na rizikovo-vážených aktívach, dosiahol najnižšiu hodnotu 7,9 %, čo preyšuje v súčasnosti platnú regulátorne stanovenú požiadavku (4 %) ako aj hraničnú hodnotu, ktorá bola stanovená pre účely stresového testovania európskeho bankového sektora (5 %).

Požiadavka posilnenia kapitálovej pozície by nemala mať výraznejší dopad na dostupnosť úverov

Summit EÚ, ktorého závery boli prezentované dňa 26. októbra 2011, priniesol ako jednu z požiadaviek posilniť kapitálovú pozíciu bánk stanovením minimálnej hodnoty ukazovateľa Core Tier I ratio vo výške 9 % (vypočítanú po zohľadnení prípadných strát z expozície voči rizikovým krajinám), a to najneskôr do 30. júna 2012. Útvar dohľadu nad finančným trhom NBS koná tak, aby bola táto požiadavka splnená k stanovenému dátumu vo všetkých bankách.

Hoci v kontexte európskeho bankového sektora sa objavili obavy, že požiadavka na rekapitalizáciu bánk môže potenciálne viesť o obmedzení schopnosti bánk poskytovať úvery, väčšina slovenských bánk by sa táto obava nemala týkať, práve vďaka uvedenému kapitálovému vankúšu nad rámec súčasných regulátornych požiadaviek.